

TORNIONJOEN KALASTUSALUEEN KALASTUSSÄÄNNÖN (RAJAJOKISOPIMUS SUOMEN JA RUOTSIN VÄLILLÄ) 16 §:N MUKAINEN PÖYTÄKIRJA MÄÄRÄYKSISTÄ, JOTKA POIKKEAVAT KALASTUSSÄÄNNÖSTÄ

Tausta

Rajajokisopimuksen, kalastussäännön ja niiden voimaansaattamislain, Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annettu laki (722/2010), 3 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö tekee Ruotsin hallituksen tai tämän määräämän viranomaisen kanssa rajajokisopimuksen olennaisena osana olevan kalastussäännön 16 §:ssä tarkoitetun sopimuksen kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi. Lisäksi 3 §:ssä todetaan, että sopimuksella voidaan poiketa kalastussäännössä määräytyistä sallituista kalastusajoista ja pyydyksistä, kalastustavoista, pyydysten määrästä tai muista kalastusta koskevista teknisistä säännöistä sekä kalastussäännön liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista.

Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön 16 §:n mukaan "Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat tämän säännön 1 §:ssä mainitun tarkoituksen ja kummankin maan kansallisen lainsäädännön mukaisesti yhdessä sopimalla poiketa kalastussäännön määräyksistä, jotka koskevat sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä, pyydysten määrää tai muita teknisiä sääntöjä sekä liitteeseen 2 kuuluvia apajapaikkoja, jos: 1) kalakantojen tila sen sallii; tai 2) se on kalakantojen suojelemisen ja kestävä hyödyntämisen varmistamisen kannalta välttämätöntä. Määräykset voidaan rajata koskemaan kalastusalueen tai kalastuskauden osaa tai yksittäistä kalastustapa. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhdeksi kalastuskaudeksi kerrallaan, ja niitä voidaan tarvittaessa arvioida ja muuttaa sen mukaan kuin se Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen säilyttämisen kannalta on välttämätöntä."

Lisäksi kalastussäännön 16 §:ssä todetaan, että "Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset tarkastelevat vuosittain kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tämän säännön 11 §:n ja tämän pykälän 1 momentin mukaisesti ja sopivat yhdessä mukautuksista ottaen huomioon alueen kalakantojen tilanteen. Muutokset kirjataan erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan. Määräysten muuttamista koskevat neuvottelut on käynnistettävä sellaisena ajankohtana ja niitä on käytävä siten, että paikallisia tahoja ehditään kuulla ja määräyksiä koskevien päätösten tekemiselle on edellytykset viimeistään huhtikuun 1 päivänä määräysten soveltamisvuonna."

Neuvotteluprosessi

Maa- ja metsätalousministeriö on 1.3. – 21.3.2023 neuvotellut Ruotsin Meri- ja vesiviranomaisen (Havs- och vattenmyndigheten) kanssa Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön 16 §:n mukaisesti kalastussäännön määräyksistä poikkeamisesta. Tornionjoen kalastuksen sidosryhmiltä on ennen neuvotteluja pyydetty lausunnot (määräaika 20.2.2023) ja ehdotukset asiasta. Lisäksi sidosryhmien kanssa pidettiin Torniossa 28.2.2023 keskustelutilaisuus aiheesta, kuten myös erillisessä tilaisuudessa Ruotsin valtuuskunnan ja rajajokikomission kanssa. Neuvottelujen etenemisestä on informoitu sidosryhmiä 8.3.2023 lähetetyllä sähköpostiviestillä.

Tornionjoen kalakantojen tilasta on saatu Suomen luonnonvarakeskuksen ja Ruotsin maatalousyliopiston SLU:n laatima yhteinen raportti (Tornionjoen lohi-, meritaimen- ja vaellussiikakannat – yhteinen ruotsalais-suomalainen biologinen selvitys sopivien kalastussääntöjen arvioimiseksi vuodelle 2023), joka on toiminut tieteellisenä pohjana neuvotteluille.

Pöytäkirjan sisältö

Neuvotteluissa on päästy yhteisymmärrykseen vuoden 2023 ja kevään 2024 kalastuksessa noudatettavasta pöytäkirjasta, joka sisältää samat määräykset kuin vuonna 2022 sekä muutos lippokalastukseen (lohen ja siian lippokalastuskautet ja rauhoituspäivä) sekä lohen heittopainolla tapahtuvan nk. punttikalastuksen tarkemmasta määrittelystä Kukkolankoskella ja Matkakoskella. Lisäksi pöytäkirjaan lisättiin mahdollisuus viranomaisten myöntämälle poikkeusluvalla, jonka nojalla liikuntarajoitteinen henkilö voi rannalta kalastaa harrilaudalla.

Pöytäkirjan voimaantulo

Pöytäkirja ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä eikä sen hyväksyminen siten edellytä eduskunnan myötävaikutusta. Pöytäkirjan tekeminen ja allekirjoitusvaltuuksien myöntäminen kuuluvat Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annetun lain (722/2010) 3 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriölle.

Maa- ja metsätalousministeriö on päätöksellään 22.3.2023 hyväksynyt pöytäkirjan ja valtuuttanut osastopäällikkö Tuula Packalenin allekirjoittamaan pöytäkirjan. Pöytäkirja on sekä Suomen että Ruotsin puolesta allekirjoitettu 22.3.2022. Kummankin sopimuspuolen tulee ryhtyä allekirjoitetun pöytäkirjan voimaansaattamiseen.

Pöytäkirjassa on samanaikaisen voimaantulon varmistamiseksi todettu, että pöytäkirjan mukaiset määräykset sisällytetään kunkin sopijapuolen kansalliseen lainsäädäntöön siten, että ne tulevat voimaan kesäkuun 1 päivänä 2023. Näin määräykset ovat molemmissa maissa voimassa ja voidaan soveltaa kalastuskauden alusta, eli 1.6.2023 alkaen. Pöytäkirjan määräys harjuksen kuturauhoituksesta koskisi kevättä 2024.